

ARTA PRELUCRĂRII BRONZULUI ÎN BANAT (MILENIUL AL II-LEA ÎN. CHR.)

- *Expoziție internațională itinerantă* -

Alexandru Szentmiklosi

Cu mai bine de un deceniu în urmă, Muzeul Banatului a reluat legăturile tradiționale firești cu muzeele din Banatul sârbesc și Vojvodina. În seria de manifestări culturale organizate în parteneriat cu Muzeul Orășenesc din Vrșac, Muzeul Banatului Montan din Reșița și Muzeul Județean de Etnografie și al Regimentului de Graniță din Caransebeș, a luat naștere și expoziția *Arta prelucrării bronzului în Banat (mileniul al II-lea în. Chr.)*, în organizarea muzeografilor Alexandru Szentmiklosi și Florin Drașovean. Expoziția și-a propus să reunească o parte a descoperirilor făcute în Banat în ultimii 150 de ani, perioadă care evidențiază dezvoltarea metalurgiei bronzului în Banat, în mileniul al II-lea în. Chr., subliniindu-se rolul și locul acestui meșteșug în dezvoltarea societății omenești a epocii bronzului.

Într-o prezentare susținută cu material foto și grafic (Pl. I-II), au fost parcurse principalele etape ale procesului tehnologic. Au fost ilustrate succint modalitățile de exploatare minieră în preistorie, uneltele și procesul de preparare și reducere a minereului cuprifera. O etapă distinctă în această abordare a reprezentat-o alierea și turnarea în tipare. În vitrine au fost expuse tipare din piatră și lut, cu explicațiile aferente, precum și resturi de turnare și obiecte cu defecte, destinate retopirii. Confecționarea și finisarea obiectelor a fost reprezentată atât prin uneltele utilizate de meșterii metalurghi, cât și prin fotografii cu detaliul unora dintre piese unde este evidențiat în mod convingător utilizarea anumitor tehnici (ciocănirea, nituirea, sudarea la cald, supraturarea).

O atenție deosebită a fost acordată tehnicilor de ornamentare, prin gravare, poansonare și în tehnica „au repoussé”. Pe panourile adiacente vitrinelor cu cele mai reprezentative obiecte, au fost expuse fotografii mărite ale motivelor ornamentale, fiind explicată succint și simbolistica acestora.

Existența unor ateliere metalurgice în Banat a fost evidențiată prin expunerea unor inventare funerare și depozite de meșter metalurg (Liubcova,

Vrșac, Mesić, Zăgumeni II – Pl. II/1), fiind prezentate și principalele ipoteze privind statutul social al celor care au deserved comunitățile preistorice din mileniul II î.Chr. În completarea imaginii vieții spirituale a omului epocii bronzului, a fost explicat caracterul depozitelor de bronzuri, precum și cauzele ascunderii acestora, în contextul complexelor credințe religioase ale epocii bronzului. Este prezentat succinct și comerțul cu metale de la sfârșitul mileniului II î.Chr., evidențiindu-se legăturile Peninsulei Balcanice cu lumea mediteraneană. Amploarea schimbului comercial cu metale este exemplificată de harta cu ruta probabilă a navei scufundate la Ulu Burun (sudul Turciei), al cărei inventar conținea și artefacte ale căror analogii se regăsesc și în spațiul nord-dunărean.

Circuitul de vizitare se încheie cu o prezentare schematică a întregului ciclu pe care l-au parcurs obiectele din colecțiile muzeale, începând cu starea în natură până la expunerea lor în muzee (Pl. II/2).

Proiectul s-a bucurat de atenția Consiliului Județean Timiș și a Direcției pentru Cultură, Culte și Patrimoniu Cultural Național Timiș, cu sprijinul generos al cărora a fost editat un scurt afiș-pliant de expoziție, precum și un catalog color de 133 de pagini, în care, alături de piesele expuse în expoziție, au fost prezentate sintetic principalele etape din cadrul procesului metalurgic.

Expoziția a fost vernisată în data de 10 decembrie 2004, la Muzeul Orășnesc din Vrșac, în prezența oficialităților administrației locale, fiind mediatizată în presa și televiziunea locală. În deschidere au vorbit academician Nikola Tasić și academician Bogdan Brukner. În data de 25 ianuarie 2005, expoziția a fost vernisată în Sala de Marmură a Muzeului Banatului din Timișoara, în prezența unui public numeros, fiind amplu mediatizată în presă, radio și televiziune (ProTV și TVR Timișoara) (Pl. III/2). Printre cei care au luat cuvântul în deschiderea acestei manifestări culturale, alături de oficialitățile locale, s-a numărat și Bogdan Brukner (Pl. III/1). Expoziția a fost itinerată în lunile următoare la Muzeul Banatului Montan din Reșița (martie 2005) și la Muzeul Județean de Etnografie și al Regimentului de Graniță din Caransebeș (aprilie-mai 2005).

